

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 42.

V Ljubljani, v soboto 18. oktobra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ali potrebujejo katoliška rokodelska društva reforme?

Dobili smo na naš članek o tej zadevi iz Gradca naslednji odgovor:

Ne, katoliška rokodelska društva ne potrebujejo nobene reforme. Ker poznam katoliška rokodelska društva iz večletnega sodelovanja v predsedništvu in da „audiatur et altera pars“ hočemo v sledečih vrstah dokazati, da skrbé katoliška rokodelska društva itak za vse to, kar pisatelj članka v št. 39 „Slov. Lista“ od njih zahteva, o čemur bi se lahko sam prepričal, ako bi se potrudil, le nekoliko številčk oficijelnega društvenega glasila: „Kolpingsblatt. Central-Organ des Verbandes der katholischen Gesellenvereine. Köln.“ (II. leto) pregledati.

Prva točka društvenih pravil imenuje kot društvene smeri: versko-nravstveno in obrtno izobraževanje društvenikov, razširjenje potrebnih znanosti med njimi. Zato so tudi v septembru t. l. v Mogunciji (Mainz) zbrani predsedniki smoter rokodelskih društev označili v sledeči izjavi: „Versko-nravstvena vzgoja pomočnikov je in ostane glavna naloga zveze. Pata naloga niedina. Tudi v gmotnem in socijalnem oziru naj pomočnik v zvezi najde vse, kar zahteva njegov stan in njegova prihodnost“.

Saj drugače tudi skoraj ni mogoče. Kolping, ustanovitelj kat. rokodelskih društev je poznal potrebe rokodelskega stanu dovolj. Delal je več let kot učencec in pomočnik v čevljarški delavnici, prej, kakor ga je milost božja poklicala na mesto, na katerem je vso svojo znanost, vse svoje moči porabil ravno za izboljšanje rokodelskega stanu. Ko je prišel v Elberfeld za kapelana, našel je tam „mladeniško društvo“, usta-

novljeno od nekega učitelja; v tem društvu je večkrat predaval in potem postal tudi vodja tega društva. Na podlagi svojih znanosti iz svojega rokodelskega stanu in društvenega delovanja v Elberfeldu je potem ustanovil v Kolinu l. 1848. prvo kat. rokodelsko društvo. Kolpingova ustanova je imela glavni smoter zraven versko-nravstvene vzgoje in poduka v potrebnih znanostih tudi to, da se rokodelci na popotovanju izognejo takozvanih „Genossenschafts-Herbergen“, v katerih je marsikateri mlad in neizkušen fant izgubil ne samo težko zasluženih krajcarjev, ampak tudi svojo nedolžnost in vero, kjer je največkrat padel v roke kričačev in svetá reformatorjev. Potovanje pa je z rokodelskim stanom tako zraščeno, da si dobrega rokodelca, ki ni nikdar prišel dalje kakor do zadnje hiše svojega domačega mesta, še misliti ne moremo. Vsi stari cehi so zato od pomočnikov, ako so ti hoteli postati sami svoji, zahtevali izkaz, da je bil vsaj dve leti — pri nekaterih rokodelstvih celo več let — na potovanju. Katol. rokodelska društva naj bi skrbela za primerna prenočišča svojih društvenikov. Zato Kolping ni samo v Kolinu ustanovil hospica, ampak potoval je sam po Nemčiji in po Avstrijskem — prišel je do Zagreba — in povsod iskal primernih duhovnikov, da bi ustanavljali kat. rok. društva. Kaj bi rokodelcem pomagalo varno-zavetje v Kolinu, ako bi takega ne našli tudi v drugih mestih. Lastne društvene hiše so bile v prvi vrsti hospici, prenočišča za potujoče ude; seveda so tudi društva služile v njihove smeri.

Kolping je predaval v svojem kolinskem društvu o verskih in vseh drugih praktičnih potrebah društvenikov. Tako se pa godi tudi v vseh drugih društvih. Naj navedemo nekaj predavanj iz zadnjega časa v katol. rok. društvu v Gradcu. Razun tega, da ima društvena hiša domačo kapelo, kjer je vsako nedeljo in praznik služba božja in ob navadnih nedeljah tudi vedno

kratka pridiga, ima društvo predavanje vsak ponedeljek zvečer. Pri teh društvenih večerih se je predavalo v preteku zadnjega poldruega leta: Potovanje v sveto deželo. Vzroki in takozvani pridobitki reformacije. Zgodovina Lutrove in Kalvinske reformacije. Luč, zrak, voda v fiziki in higijeni; električna, telegraf, telefon, dinamo-stroji (predaval inženjer-strokovnjak). Venčanje papeževo (od očígleda). Lurd in éudeži. O gibanju rokodelskih strokovnih zvez (Gewerkschaftsbewegung). Obrtni sodi (predaval predsednik graškega obrtnega soda). Guttenberg in pomen tiska. Obrtne postave (predaval obrtni nadinspektor vladni svetnik dr. Pogatschnigg v večih nadaljevanjih). Tujke (Fremdwörter). Življenje v Ameriki (od očígleda). Don Garcia Morenna, životopisna slika. Kritika starokatoliškega pamfleta: 12 Gewissensfragen; jako aktualno, ker se je ta pamflet v Gradcu razširil. Začetek in konec sveta v luči sv. pisma in pameti. Zavarovanje (strokovnjak). Korist zavarovanja za starost, Mariannahill in južna Afrika (od nekega trapista) i. t. d. K tem še pridejo vsakomesečni nagovori pri sprejemu novih udov. Ti nagovori se ozirajo na verske, društvene in obrtne potrebe. Vsak trezen presojevalec vidi iz navedenega, da glede predavanja tudi nobeno delavsko izobraževalno društvo ne more več storiti za svoje ude.

V vzgojevalnem oziru vpliva jako dobro tudi društveno gledališče. Igra se po zimi skoraj vsako nedeljo (ena igra trikrat zaporedoma) in, hvala Bogu, marsikateri naših igralcev bi smel z dobrim vspehom lahko nastopiti v kakem večjem gledališču. Igre so primerne času, v katerem se igrajo.

Za poduk je tudi drugače preskrbljeno. Imamo kurze za krojače, čevljarje, mizarje, ker je ravno v teh strokah največ udov zastopanih. Mizarji so si pred letom ustanovili poseben krožek (okoli 20 udov), v katerem se ne skrbi samo za

Rdeča je ljubezen, bela zvestoba.

(Povest iz časa tirolskih bojev za prostost.)

Bilo je maja meseca l. 1809. Bavarci so morili in plenili in požigali po dolini spodnje Ine. Ni moč popisati, kaj so takrat vse pretrpeli tamošnji prebivalci. A dan maščevanja se je bližal bolj in bolj — na vseh krajih so se jeli ljudje gibati. Možje so zapustili vasi, doma so ostale večidel samo ženske in otroci. Lep, jasen majnikov dan je bil. Solnce je zlatilo skalnate vrhove visokih snežnikov, škrjančki so žvrgoleli in se veselili, prav kakor bi ne vedeli nič o stiskah in nadlogah ubogih dolincev; dvigali so se v zrak, kot bi se telovadili na vrvi, leteli vedno višje in naposled so se zasvetili v solnčnem svitu, kot bi imeli srebrne peruti. Na položnem obronku južno od Ine leži prijazna vasica Kaltenbach. Dobro uro je treba hoditi iz doline gori. Ravnokar je minula maša, in nenavadno veliko ljudstva, večina ženske, se vsiplje iz hiše božje. Med njimi je tudi mlada Dolinarica. Urnih korakov gre domov. Glavo ima povešeno na prsi, le tupatam se ozre v dolino, kjer imajo Bavarci svoje bele šotore in kjer se vlačijo črne tolpe vojakov. Vselej pa, kadar se ozre v dolino, se ji stresejo ustnice.

Se le v pol uri je dospela domov. A strah in groza! Trop bavarskih vojakov s častnikom

stoji pred hišo. Častnik stopi k gospodinji in jo vpraša:

„Ali ste vi žena Jožefa Dolinarja, mlinarja v Kaltenbachu?“

Žena obledi in odgovori polglasno:

„Kajpak da sem.“

„Potem vam povem slabo novico.“

„Za božjo voljo, kaj pa je?“ zavpije žena prestrašena, „prosim vas, povejte brž!“

„Vašega moža so ujeli in jutri tak-le čas bo ustreljen.“

Žena se je zgrudila na klopico pred hišo in vzdihovala, da bi se je moral usmiliti kamen: „Jesus, Marija, Jožef!“ Nato plane hipoma kvišku, zgrabi častnika za roko in pravi bojzljivo:

„Kaj je pa storil? V čem se je pregrešil? Povem vam, da je moj mož tako nedolžen kot otrok, saj je tako dober in priden človek!“

Zasačili so ga kot ogleduha in neka važna pisanja je imel pri sebi, ki jih pa nobeden ni znal brati.“

Žena si zakrije obraz s predpasnikom in na glas zajoka:

„Torej je res, prav zares, tako kmalu . . . tako mlad!“ Nato zakriči glasno: „In umreti bo moral!“ Spet prime častnika za roko, pogleda mu v obraz in prosi:

„Gospod, povejte no, pri vseh svetnikih božjih vas prosim, ali je že vse zastonj? Ali je že prepozno?“

„Morda še ni“, odvrne častnik.

„Tako govorite!“ vpije uboga žena, „vse bom storila, v Monakovo grem do kralja samega, samo da dobim Jožeta spet domov!“

„Znate brati?“ vpraša častnik.

Žena prikima.

Častnik vzame iz žepa nek papir in ga da kmetici. Bilo je pismo majorja strelcev, Speckbacherja na „krčmarja pri kroni“ v Hallu. Pismo je govorilo o nekem veselem cerkvenem „žegnaniu“, a omenjalo je zelo važne osebe, bilo je polno čudnih prilik in podob in Bavarcem se je precej zdelo, da pismo misli kaj drugega; rekli so, da je to vojni načrt Tirolcev. Sestavljeno je bilo pa pismo tako zvito, da iz njega ni mogel kdo najti pravega pomena njegovega, kdor o teh skrivnostih ni bil podučen.

„Vidite, to pismo je imel vaš mož pri sebi“, de častnik, „brez dvojbe govori o vojnem načrtu. Ali razumete, kaj pravzaprav mislijo te vrste?“

Žena ogleduje in ogleduje to pismo. Žal, da je predobro poznala njegovo pravo smisel; že precej takih pisem je pisala po moževem naročilu. Naposled de: „Da, umem pismo.“

„Potem pa nam natanko razložite pisanje“, pravi častnik, „in vaš mož je prost.“

strokovni poduk, ampak obravnavajo se vsa strokovna vprašanja. V drugih večjih društvih je cela vrsta takih strokovnih krožkov, kakor n. pr. v Kolinu, kjer je seveda 1200 udov, v Monakovem itd. — Razun tega se podučuje pri nas nemški jezik, knjigovodstvo, stenografija, angleški jezik in risanje. Ako bi se za kak drugi poduk oglasilo več udeležencev, preskrbi se jim tudi za to učitelj, katerega društvo plača. Da taki učni kurzi niso nove upeljave, vidi se iz tega, da se je n. pr. l. 1867. poučevalo pri nas: prostoročno risanje, stavbeno risanje, naravoznanstvo, obrtno knjigovodstvo, pisanje, računanje, tesnopis, zemljepis.

Pridemo do neke druge točke, radi katere bi se naj katol. rokodelska društva reformirala, namreč glede paznosti na zdravstvene razmere stanovanj. Opomni je, da tam, kjer ima društvo lastno hišo, vedno nekateri udje stanujejo v nji. Da pa stanovanja niso slaba, zato skrbi že predsedništvo; in marsikateri ud, ki ni bil zadovoljen s stanovanjem in se je zato drugam izselil, prišel je prosit za zopetni sprejem v stanovanje v rokodelski hiši. V naši hiši stanuje 25 društvenikov. Razun tega pa je vedno deset postelj pripravljenih za potujoče ude, in takih je bilo l. 1900 194, leta 1901 pa 218. Na zunanja stanovanja seveda nima predsedništvo posebnega upliva; a ne sme se pozabiti, da še tudi dandanes mnogo rokodelskih pomočnikov stanuje pri mojstrih, drugi pri svojih stariših.

O poduku zavarovanja smo že prej omenili. Tukaj pa društvo ne more več storiti, kakor prigarati. A lastne zavarovalnice ne more uvesti in sicer:

1. Ker rokodelski pomočniki jako fluktuirajo. L. 1900 je pri stanji 179 udov pripotovalo 194, na novo vstopilo 52 in odstopilo 216 udov. Leta 1901 je bilo na novo sprejetih 49, pripotujočih 218, odpotujočih 199.

2. Vsako društvo upravlja svoje premoženje samostalno in glede gmotnega stanu ni v nobeni zvezi z drugimi društvi.

3. Društva so razširjena čez sedem različnih držav. Vse to zavira lastno zavarovanje. Pa ravno zaradi tega so se v posameznih društvi uvedle hranilnice, v Gradcu že l. 1856. in je bilo n. pr. l. 1867. naloženih 1400 gld. Obžalujemo, da ne moremo natančnega prometa zadnjih dveh let v številkah podati, ker izkaza ravno nimamo pri roki, a znašal je vsako leto več tisoč kron.

Dalje pa je tudi pomniti, da so redni udje kat. rokodelskih društvenikov lahko le neoženjeni rokodelski pomočniki, kateri se ne sprejmejo več na novo, ako so starost 26 let prekoračili. Kdor se oženi, ni več redni ud. Ravno po ženitvi pa izstopi vsako leto več udov, kateri s tem tudi izgubijo pravice do društvenih ustanov.

Sicer pa se mora pri bolniških blagajnah vsak delavec, tedaj tudi vsak ud kat. rokodel-

skega društva zavarovati. Ako kateri ud oboli, dobi razun svoje postavne podpore od bolniških blagajni še skozi pet ali šest tednov podporo iz društvene blagajne, L. 1900 je ta izplačala za bolne ude 506 kron 50 vin. in l. 1901 450 kron 30 vin.

Za stare onemogle ude se je v Gradcu ustanovil leta 1898. takozvani „Cesarja Franca Jožefa zaklad“, ki je sedaj še seveda majhen, a vedno raste iz darov, kateri so sicer drugače od udov č. g. predsedniku namenjeni. Že dve leti ima eden ud prosto stanovanje in hrano v društvi, ne da bi to druge ude tudi le en vinar stalo; od 1. oktobra t. l. dobil je nek drug ud prosto stanovanje v rokodelski hiši.

Enako kakor katol. rokodelsko društvo v Gradcu, delujejo vsa druga večja društva. Seveda, več udov ima društvo, lažje tudi deluje vsestransko. Da pa se društveno delovanje ne sme soditi po kakem društvi, ki ima mogoče samo kakih 10 do 20 udov, pri katerem pa se še vedno lahko dozeže vse to, kar pri enakoštevilnem izobraževalnem društvi ali, ki je v delovanju zaspalo, razume se samo ob sebi. Smelo trdimo, da kat. rokodelska društva storijo v občem toliko za svoje ude, kakor je jedva mogoče kakemu drugemu izobraževalnemu društvi, da, še več, že po svoji organizaciji. Gotovo tedaj ni treba nobene reforme; reforma bi obstanku društvenemu prej škodila, kakor koristila; nobena reforma ne more dosedanjega društvenega delovanja razširiti, razun glede političnega polja. A taka reforma bi bila za društvo smrtonosni udarec. Posamezni udje se pa itak lahko s politikom pečajo, kolikor se hočejo, a ne v imenu društva in seveda tudi ne proti načelnemu društvenemu naziranjju.

Nikakor tedaj ne moremo razumeti, da se tu pa tam skuša ruvati proti kat. rokodelskim društvom in izpodkopavati njih tla. Ne samo krivično ampak celo škodljivo je tako postopanje. Rokodelska društva imajo svojo organizacijo in gredo svojo pot; ali kjer se gre za delavske pravice in proti skupnemu sovražniku, bote jih vedno našli na bojišču v prvi vrsti. Sporazumljenje in prijateljstvo med katol. rokodelskimi društvi in med drugimi kat. delavskimi društvi je veliko boljše na mestu in bi obem stranem koristilo. Katol. rokodelska društva niso nikdar drugim katoliškim društvom nasprotovala, ker je smatrajo za bratska društva, četudi z drugo taktiko. Zato pa tudi upajo in zahtevajo, da se prijateljski in pravično sodijo.

Pisatelj teh vrst deluje že šest let kot podpredsednik v kat. rokodelskem društvi v Gradcu, je tedaj gotovo seznanjen z društvenimi razmerami. Osebnopričanje, poznavanje razmer in smeri in čast kat. rok. društva pa je priganjala k temu, da se je v tem vprašanju oglašil.

M. Ljubša,

I. vicepreses kat. rok. društva v Gradcu.

Ali potrebujejo katoliška rokodelska društva reforme?

II.

(Odgovor g. Ljubša.)

G. Ljubša nam v uvodnem članku obširno opisuje blagonosno delovanje kat. rok. društva v Gradcu. Za ta članek mu moramo le najiskrenejšo hvalo izrekati; saj iz njega se moremo poučiti, kako naj bode delovanje kat. rokodelskega društva, če hoče, da bodo imeli društveniki od njega kaj koristi. Neumevno pa nam je, da se g. Ljubša spodtika nad člankom „Ali potrebujejo katol. rokodelska društva reforme?“, kojega je priobčil „Sl. List“ dne 27. sept. t. l.

Ako primerjamo delovanje naših katoliških rokodelskih društvenikov, posebno ljubljanskega, z delovanjem graškega katol. rokodelskega društva, moramo odkritosrčno priznati, da je med njimi presneto malo podobnega. Skoro ne bi verjeli, da imajo vsa ta društva isti program. Dočim naša društva ginevajo in ne prinašajo povoljnih sadov, se drugod bujno razvita in razvija plodonosno socialno delovanje. Zato smo zahtevali od naših kat. rokodelskih društvenikov, naj prično povsem novo delovanje v smislu sklepov shoda društvenih predstojnikov 10. in 11. julija 1900 v Kolinu. (G. Ljubša, tudi nam je znan „Kolpingsblatt“). Na veliko začudenje pa nam odgovarja razžaljeni gospod Ljubša, da rujemo proti kat. rokodelskim društvom in izpodkopavamo njihov ugled. Pokličimo si torej še enkrat v spomin zahteve, s katerimi smo tako velikansko krivico naredili katol. rokodelskim društvom.

1. Vpeljejo naj se v kat. rokodelska društva socialni kurzi, v katerih naj se podučujejo udje v svojih strokovnih vprašanjih in zlasti v knjigovodstvu.

2. Paznost na zdrave razmere v zdravstvenem in moralnem oziranjju glede stanovanj društvenih udov.

3. Zavarovanje za starost.

To so torej one točke iz našega članka, katere smo zahtevali v naših katol. rokodelskih društvi. Mislili smo na naša društva, kar smo sicer omenjali, ali morda premalo povdarjali. Od teh točk se tudi danes ne oddaljimo. Delovanje v naših društvi res ni plodonosno in zato zahtevamo še vedno, da se naj v omenjenem smislu reformirajo.

Poglejmo si pa še, kako g. Ljubša dokazuje, da kat. rokodelska društva ne potrebujejo nobene reforme. G. Ljubša se v vsem svojem dokazovanju opira na razmere, kakor vladajo v kat. rok. društvi v Gradcu.

1. Uveden je strokovni poduk, kakor tudi pouk drugih potrebnih ved.

2. Tudi glede stanovanj je vse v redu pri članih, kateri stanujejo v društveni hiši.

Žena omahne spet na klop, zakrije lice z rokami in joka.

„Le urno, urno. nam se mudi“, priganja jo častnik, „življenje vašega moža je odvisno sedaj od vas“.

Kmetica pravi še bolj tiho kot preje: „Ne morem“.

„Potlej pa obsojate vi sami svojega moža. Pomislite, jutri to uro, kaj bo!“

Obupno je vila ubožica roke. Kri ji je šinila v lice, a precej nato je bila bleđa kot mramor. Grozen boj je bilo njeno srce. Zdajci zavpije glasno: „O Bog, taka poskušnja!“

„Žena, ako ne rešite svojega moža, potem ga nimate nič radi“, pripomni častnik pikro.

„Kaj, da ga nimam rada?“ vsklikne žena, „poglejte mi v srce, kako krvavi, kaj trpi in potem govorite! Le še prerada ga imam, prerada! Toda moja domovina, moja Tirolska . . . in izdajstvo . . . Ne, ne morem!“

Pri teh besedah raztrga pismo na drobne kosce.

„Kaj vam koristi to?“ de oni malomarno, „saj imamo natančen prepis tega pisma . . . torej je to vaša zadnja beseda?“

„Moja zadnja!“ odvrne odločno žena.

„Potem pa nimam tu nič več opraviti“, pravi častnik.

„Samo eno prošnjo mi še uslišite“, zajoče žena, „povejte mi, kdaj in kje bom mogla še videti svojega moža?“

„Nikoli več ga ne bode videli, v tabor ne sme nihče.“

„Jezus, Marija“, vzklikne žena, „nikdar več? Tega pač ne mislite resno? Ne norčujte se iz uboge ženske! . . . Čelo hudodelec se sme pred smrtjo še posloviti od svojcev . . . In moj Jože vendar ni hudodelec, gotovo ne! . . . Glejte, tu v hiši imam še majhnega dečka, njegovega sinčka . . . Še enkrat naj bi ga poljubil, še enkrat bi mu jaz rada videla v oči . . . Gospod, ne bodite tako trdosrčni! Vi imate morda doma tudi ženo in otroke. Pomislite, kako bi bilo vam pri srečju, ko bi bili na tem mestu kot je moj ubogi mož!“

„Draga žena“, de častnik ganjen, „jaz ne morem ugoditi vaši prošnji, vojno pravo je ostro, tu ni nobenega prizanašanja . . . Pomislite, to ni mogoče . . . Ako imate z možem še kaj govoriti, pišite mu, nocoj mu oddam jaz sam pismo, zdaj pa z Bogom!“

Vojaki so odkorakali, mlinarica je pa sedla na klop in jokala . . .

Tako žalostno je bilo pri mlinarjevih, in vendar je solnce pošiljalo najprijaznejše in najsvetlejše žarke skozi okna. Kmetica je sedela z

objokanimi očmi za mizo in pisala možu sledeče pismo:

„Dragi moj Jožef! Kako se je vendar kar neutegoma tako zasukalo vse, jaz kar ne morem verjeti. Pa jaz ne bodem žalovala in tarnala, da ti še huje ne obtežim srca. — Najhuje mi je pa to, da bi te bila lahko rešila, ko bi bila hotela razložiti pismo. In tako sem jaz kriva, da moraš umreti. Pa upam, da mi to odpustiš; tega vendar nisem smela storiti, da bi izdala domovino. Naš Gospod mi bo, upam, tudi odpustil. Dragi Jožef! Tukaj se ne smeva več videti, se bova pa na onem svetu videla, kaj neda, Jože? Danes in jutri in vse žive dni bom mislila na-te, ti me tudi ne smeš pozabiti na onem svetu. Zdaj pač jokam in si tako lajšam srce. Kako bi rada umrla zate, ki te imam tako od srca rada. Tu Ti pošiljam šopek cvetic za potovanje v večnost. Zunaj so planinke, znotraj pa klinčki. Klinčke sem odtrgala tam na onem velikem knu, ki spi ravno pod njem naš Andrejček. Klinčki pomenijo mojo ljubezen do tebe, planike pa mojo zvestobo. Vtakni si ta šopek v suknjo, ko se podaš na zadnjo pot. Zadnji spomin je to od mene na tem svetu. V pismo sem ti pridejala lašček našega dečka. Prav pristrčno bom poljubila Andrejčka mesto tebe. — Tudi križček za umirajoče Ti pošiljam, blagoslovljen je in z odpustki obdarovan. Dragi Jože! Ko Te bodo peljali na

3. Bolniško zavarovanje je obligatorično, društvo skrbi tudi po možnosti za onemogle ude.

Na te točke se torej opira g. Ljubša. Kaj naj pravimo mi k temu dokazovanju. Prva zahteva reforme pri naših kat. rokodelskih društvih je v graškem društvu docela vpeljana. Vpeljana je deloma tudi druga, a tudi sicer društvo ne počiva, ampak deluje v kolikor more. Glede zavarovanja za starost se ne moremo spustiti tukaj v večjo debato, ker bi bila preobširna, bomo pa svoj čas to točko še lahko samostojno obdelali.

Ako povzamemo vsa nasprotstva med našim in g. Ljubše člankom se nam dozdeva, da hoče on edino le pokazati z opisovanjem razmer v graškem društvu, kaka naj bodo naša društva, le da se grozovito vstraši pred nedolžno besedico „reforma“. G. Ljubša! Mar nimamo prav, ako hočemo, da postanejo i naša društva tako delavna, kakor je vaše? Ako pa naša društva ne delujejo kakor bi morala delovati in jih hočemo do tega pripraviti, mar ne bi bil ta preobrat „reforma“? Resnica je, da mnogo naših društev spi. Ako se ne reformirajo, ali ni potem bolje, da razpadejo in udje stopijo raje v katoliška izobraževalna društva, ki so se prav sedaj jela bujno razvijati in so tudi dobro organizirana v „krščanski soc. zvezi“? S čim torej delamo krivico? Edina reč, ki nas loči z Vami, je menda nesporazumljenje. Mi ne mislimo reforme pri graškem društvu, tudi ne pri onih društvih, ki uspešno delujejo, ampak pri onih, ki na polju socialnega delovanja spe. Da smo mislili v našem članku pred vsem na naša katoliška rokodelska društva, se prepričate lahko takoj iz prvega stavka v omenjenem članku; seveda, da se mora dosledno potem reforma izpeljati tudi v drugih nekranjskih društvih, katera ne delujejo zadostno. Naša društva pa so še taka, kot so bila Kolpingova društva pred 40. leti. Mar ni res, da je duh časa sedaj drugačen in zahteva vsestranskega delovanja? Saj taka reforma, kakor jo zahtevamo, je popolnoma v smislu Kolpingovega duha, in se je zanjo izrazil tudi že zgoraj omenjeni shod društvenih predsednikov 10. in 11. julija 1900 v Kolinu. Vemo, da je delovanje v Vašem društvu vsestransko in spoštujemo Vaše delovanje v društvu, a pri nas, posebno v Ljubljani, je drugače.

S tem mislimo, bo naša polemika končana in nam bote tudi Vi priznali upravičenost zahtevati po reformi.

Clara pacta, boni amici!

Shod zaupnikov katoliško - narodne stranke

se je ob veliki udeležbi iz vseh delov Kranjske vršil pretekli ponedeljek v Ljubljani. Ta shod

morišče, pogledj gori na grič k križu! Ko boš videl tam mahljati nekoga z belo rutico, vedi, da je Tvoja Marjana tam, in ti pomaga na zadnji poti. Zaradi otroka bodi brez skrbi. Dobro ga bom vzgojila in ga naučila moliti za očeta. Moj preljubi Jože! . . . Jaz ne morem pisati dalje, tako hudo mi je pri srcu . . . Pa ne skrbi radi mene, jaz bom že zmagala tudi to, saj naš gospod še živi. Še enkrat poljubljam cvetice, ki ti jih pošiljam. Želim Ti srečno zadnjo uro! . . . Z Bogom, z Bogom, z Bogom! — Tvoja večno Te ljubeča Marijana“.

Prišlo je jutro naslednjega dne. K smrti obsojeni mlinar je stal pred bavarskim generalom. General je govoril z važnim povdarkom:

„Jožef Dolinar, nazadnje vas vprašam: Ali nam hočete razložiti pismo, ali ne? Ako ga razložite, ste prosti in vrhu tega dobite lepo kraljevsko službo, ako pa ne, potem so puške za vas že nabite.“

„Gospod general“, odgovori mož odločno in krepko, „navadno ne ponavljam dvakrat svojih besedi. Mi Tirolci povemo stvar enkrat, in kar povemo enkrat, je pribito močno kot hrast v zemlji. Ustrelite me pač lahko, a besedice ne bote spravili iz mene. Srce mi lahko iztrgate iz prsi, prav lahko, a zvestobe do domovine, te mi ne vzamete nikoli in nikoli! Prav lepo se za-

je pokazal, da je stranka tako složna, kakor še nikdar poprej. Predsednikom shoda je bil izvoljen dekan Koblar, podpredsednikom župan Novak iz Ribnice.

Dr. Šusteršič je podal poročilo o položaju. Stališče poslancev se je soglasno odobralo. Poslanec je povedal tudi, da je nemška „Tagespost“ izpustila v svet novico, da bi se „klerikalci“, kakor nas imenujejo, morda udali za tri mandate v novi 4. skupini. To je le zvijača. Take novice dajejo v svet, da bi potem o nas lahko rekli: Saj ste že prej bili za to, zakaj nečete zdaj? Mi pa izjavljamo, da s par mandati v četrti skupini naša stranka ni zadovoljna. (Tako je!) Ali bi bilo vredno toliko boja za tri mandate? (Nikakor ne!) Ali sme ostati krivica, da bi 80.000 volivcev volilo 3 poslance, 86 veleposestnike pa 10? (Ne!) Za tako ceno katoliško narodna stranka ne proda svojega prorojenstva v deželi. (Živahno odobravanje.)

Govornik je navdušeno priporočal izvajanje gesla „Svoji k svojim“ in povedal nasprotnikom, da ima stranka še ostrejša sredstva, nego jih je rabila doslej, v rezervi.

Važen je bil posebno predlog g. Travna, naj bi se izdajal na Dunaju list, ki bi lahko svobodneje pisal.

Nato se je izvolil osrednji odbor stranke. Načelnikom stranke je zbor soglasno izvolil dr. Šusteršiča. S tem je zbor pokazal, kako puhle so bile „Narodove“ trditve, da do dr. Šusteršiča gineva v stranki zaupanje. Zbor je pokazal neomajano zaupanje do njega.

V vodstvo stranke so bili na predlog gospoda Koblarja soglasno izvoljeni poleg vseh katoliško - narodnih državnih poslancev sledeči gg.: Ivan Belec, dr. Janko Brejc, Oton pl. Detela, kanonik Fettich-Frankheim, dr. Iv. Janežič, kanonik Andrej Kalan, Janez Kalan, kanonik dr. Andrej Karlin, dr. Jan. Ev. Krek, dr. Evgen Lampe, dr. Fran Pavletič, kanonik Jos. Sajovic, dr. V. Schweitzer, Luka Smolnikar in svetnik Josip Šiška.

Glavni osrednji odbor te stranke tvorijo poleg teh gg. še vsi katoliško - narodni deželni poslanci.

Sprejete so bile naslednje

resolucije:

I. Zbor zaupnikov katoliško - narodne stranke odobrava v vsakem oziru postopanje katoliško - narodnih poslancev v državnem in deželnem zboru in jim izreka svoje popolno zaupanje.

II. Zbor zaupnikov izreka svoje posebno zadovoljstvo radi združenja „Slovanskega centra“ in „Hrvatsko-slovenskega kluba“ v drž. zboru ter pričakuje, da se ta združitev čedalje bolj uglobi in utrdi kakor stalno središče vseh kršč. zastopnikov Slovanov v drž. zboru.

III. Zbor zaupnikov priporoča katoliško - narodnim poslancem v prihodnjem zasedanju

hvalim za kraljevsko službo, preveč bi mi bilo dolgčas po lepih tirolskih barvah (rdeče-belo), preveč dolgčas. Dobro si zapomnite, rdeča je ljubezen, bela zvestoba; ti dve barvi spadata skupaj, na veke skupaj; rdeč je cesarski plašč in bela je tirolska planika; ti dve barvi spadate skup in ostaneta na veke skup — zdaj nimam povedati nič več, gospod general!“

General je namignil, in vojaki so odpeljali mladega moža. Jasnega obraza je korakal na morišče. Njegova hoja je bila mirna, oko čisto. Šopek svoje Marjane je imel na suknji. Kot bi šel na ženitovanje, in ne v smrt! Zunaj na vojaškem vežbališču je bilo že vse pripravljeno. Odmerili so korake in vojaki so se postavili v vrsto. Eden vojakov je razvezal kmetu roke in se pripravljaj, da bi mu zavezal oči. Mlinar se ozre k križu na grič. Vesel nasmeh mu zaigra na obrazu. Tam gori je mahljala bela rutica. Mlinar iztrga obvezo vojacom iz rok in maha ž njo proti griču, potem jo vrže na tla in zavpije:

„Vojaki, storite svojo dolžnost!“

„Ogenj!“ zavpije poveljnik.

Strel počí, mlinar pade na tla. Gori na griču pa se zgrudi pod križ mlada žena, objema z rokami noge Križanega in pretaka vroče solze. . .

državnega zbora politiko svobodne roke.

Ozirajo naj se edino le na potrebe in koristi ljudstva.

IV. Zbor zaupnikov pozivlje katoliško - narodne deželne poslance, da vstrajajo v najstrožji neizprosni obstrukciji, dokler ne izvojujejo ljudstvu volilne reforme, s katero se odstranijo kričeče krivice sedanjega volivnega reda za deželni zbor.

V. V vsej deželi naj se brezobzirno nadaljuje boj zoper sleparski liberalizem in njegove odkrite ali skrite prijatelje. Pred vsem naj se i nadalje po shodih in časopisju ljudstvo bodri, podučuje in organizuje. Vodstvo stranke pa se pozivlje, da pripravi še ostrejša orožja zoper sovražnike ljudstva. Stranka hoče v brezobzirnem boju, na strogo zakonitih tleh priboriti ljudstvu pravice.

VI. V dosego denarnih sredstev, v kolikor so za izvršitev pričetega boja neobhodno potrebna, naj se osnuje ljudski sklad.

Vsak somišljenik se pozivlje, da po svojih močeh prispeva k temu skladu, katerega naj vodstvo stranke po svoji previdnosti rabi v boju za dosego najplemenitejše pravice ljudske: splošne volilne pravice.

VII. Z ogorčenjem protestuje zbor zaupnikov zoper prepoved ljudskega tabora v Ljubljani in izreka c. kr. deželni vladi svoje popolno nezaupanje.

VIII. Najodločneje protestuje zbor zaupnikov zoper liberalno gospodarstvo v deželnem odboru kranjskem, za katero je izključno odgovorna večina, obstoječa iz deželnih odbornikov Peter Grasselli, Adolf Schaffer in dr. Ivan Tavčar.

Večina deželnega odbora je odgovorna za sedanje gospodarstvo, ki nasprotuje želji in volji ogromne večine v deželi.

Iz učiteljskih krogov.

Za ljudsko šolstvo na Kranjskem je nastopila z novim šolskim letom nova „era“. Ljudsko šolstvo se hoče povzdigniti, kar je vse hvale vredno. V to svrhu bili so izdani razni ukazi in naš namen ni iste pobijati toliko manj, ker tega storiti ne smemo in ker vemo, da je gospode pri zeleni mizi k temu prisilila želja boljšega uspeha na ljudskih šolah.

V visokem deželnem šolskem svetu sede možje, katerim je ljudska šola dobro znana, no mogoče je pa tudi, da je kdo med njimi, ki mu je ljudska šola le malo znana, da ne rečemo „terra incognita“.

Odkrito povedano, nekateri ukazi iznenadili so učiteljstvo in iznenadili bodo tudi učence, kakor njih stariše in zdi se nam, da so neizvršljivi. Dovolj naj se nam prizadetim, da smemo na tem mestu javno izreči, katere odredbe se nam zde prestroge, da ne rečemo neizpeljive:

1. Kdor pozna našega pobožnega kmeta, temu bo znano, da se običajne procesije, katerih se vdeleži navadno tudi šolska mladina, ne smejo kar naenkrat opustiti, kar se bo pa odslej zgoditi moralo, kajti take procesije vzamejo časa dve do tri ali še več ur. Če se bi šolska mladina še kdaj običajnih procesij vdeležiti hotela, potem je za isti dopoldan pouk nemogoč. Ali ne bodo stariši tem bolj imeli povod sedaj pritoževati se proti brezverski šoli? Take in enake procesije imeli smo do zdaj za verske vaje, katere imajo tudi svoj paragraf.

2. No! na dan sv. Alojzija šolskega patrona ima biti šola. To se bo dalo „brevi manu“ popraviti tu in tam s tem, da se bo krajni šolski svet poslužil onega paragrafa, po katerem mu pristojna, da da prosti dan.

3. Glede velikih semnjevanj nam ni treba ničesar omenjati. Kdor pozna semnje na kmetih spoznal bo takoj, da so isti dan v mnogih krajih učenci prihajajoč v šolo naravnost v nevarnosti. Ta ukaz bo prenehal sam od sebe takoj, kakor hitro bo kaka nesreča, bodisi da bo kak učenec povožen, ali da ga kako živinče nasadi na roge.

4. Naravnost prestrog je pa ukaz, s katerim so se skrajšale božične počitnice. Kdor je bil kdaj otrok, lahko se spominja, kako se je

veselil najlepših praznikov, to je božičnih. Kdor količkaj čuti še z otroci, uvidel bo, da se otrokom s tem krati najlepše veselje. Kako ljubko se igrajo otroci v božičnih praznikih doma, bodisi pri jaslicah ali pa pri božičnem drevescu! To je do zdaj trajalo do novega leta. A zdaj bo moral ubogi učenec takoj v šolo. Da, še dan nedolžnih otročičev, tako rekoč na praznik bo moral mesto da bi doma tepeškal, v šolo, da bo morebiti tam tepeškan.

Ta ostri ukaz budil je v vseh krogih po Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem največjo nejevoljo.

Vprašanje je sedaj le, kako bi se to ublažiti dalo. Visoki deželni šolski svet ima po § 9 vso pravico, da določi med letne počitnice, kakor isti za dobro in potrebno spozna, zato mu ne smemo in ne moremo oporekati. Pač pa si bomo v bodoče lahko pomagali z nekim drugim paragrafom. S tem se ve nam bi bile velike počitnice skrajšane za pet dni.

Pri velicah počitnicah bomo že pogrešili pet dni, če ni drugače.

§ 8. daje slavni c. kr. okrajnim šolskim svetom pravico, da smejo, ako hočejo navadnih šest tednov velikih počitnic razdeliti med leto. To bo dobro! Upajmo tedaj, da se bodo slavni c. kr. okrajni šolski sveti tu in tam te pravice poprijeli ter bodo v bodoče po besedilu § 8. velike počitnice razdelili tako, da bodo iste za 5 dni krajše, one pet dni bodo pa razdelili med leto, to je: za božični čas. To bodo toliko lažje storili, ker je itak o Božiču navadno najhujša zima. Tako bo vsem ustrezno. Šola dobi vse eno 5 dni novih šolskih dni. Prelepe božične počitnice pa ne bodo škodo trpele.

Apelujemo tedaj na slavne c. kr. okrajne šolske svete, oziroma na zastopnike učiteljstva in cerkve, naj o prvi priliki stavijo v tem smislu svoje predloge in ustrezno bo vsem.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, dne 12. okt. Kdor se našim naprednjakom zameri, ne dobi z lepa odpuščanja. To čuti naš nadoskrbnik Buchal, ker se je predrznil g. županu pokazati prostor v cerkvi na onem mestu, kjer so do sedaj še vedno sedeli idrijski županje, med njimi tudi oče Dragotinov. V vsaki številki si je za to „Jednakopravnost“ privoščila g. Buchala in kar na Studenec ga je že obsodila radi tega. Kriv je celo zločinstva, da rudarska godba ne igra več tako pogosto, in če se celo razide, bode se vrezalo to g. nadoskrbniku na rovaš. G. Buchal je zelo muzikalčno izobražen, igra sam več instrumentov, zato si ne moremo misliti, kako bi on bil zoper napredok naše rudarske godbe. Saj je njegova zasluga, da so godci dobili novo, lično uniformo, kar je stalo 1200 kron, godbena pihala poslala so se večinoma v popravo, in so se na novo čisto uglasila, da zamorejo sedaj proizvajati prav težke komade. To je on kot ravnatelj godbe napravil. Ako pa sedaj ne zadostuje svota godcem, ker se je veliko porabilo za imenovane naprave, ni li dolžnost mestne občine, da sama kaj prispeva v podporo naprave, katero imajo ne samo mesta, temveč celo nekateri trgi na Slovenskem? Saj se bahajo naši napredjaki v kako ugodnem položaju da so. „Malokatero mesto tako lahko razpolaga z eraričnem denarjem, kakor Idrija“, je pisala „Jednakopravnost“. In vendar druga mesta, ko jim gre trda za denar, odločijo večjo denarno podporo za mestno godbo, idrijski napredjaki bi pa le brezplačno radi poslušali. To malo preveč diši po oni narodni: „Mica Kovačeva, piva, nič plačeva“. Kritikovati je lahko, a mi menimo, da za tako napredno gospodo, kakor se zbira okoli „Jednakopravnosti“, je malo nizkotno živati naslado, a zato nič prispevati. Nobel gotovo ni, da rudar mora sam prislužiti svote za note, instrumente, uniformo, zraven še truditi se, a gospoda, katero razveseljuje, pa le besediči in z novcem ne gane. Rudarska direkcija ima iz dohodkov rudnika nakazano svoto za vzdrževanje godbe, ta je vedno ista, a stroški so o priliki večji in denarja zmanjka za nagrado godcem. Tedaj bi bilo na mestu, da bi občina po-

segla v žep ter pomagala, saj gre zopet 90 odstotkov iz zaslужka rudnika. Torej gospoda izprašajte le svojo vest in ne zvrčate krivde na družega.

Ko ravno o postopanju našega magistrata nasproti rudarjem govorimo, omenimo neko zadevo, o kateri poroča zadnja „Jednakopravnost“. Sezidalo se je malo poslopje za enolotni poduk naši dvorazredni realki. Menili smo, da se ta stavba drugo leto, ko se preselijo dijaki v novo prostorno realco, predela za delavska stanovanja. Teh nam zelo manjka. A kaj slišimo? Za 25 let se odstopi Čitalnici, to bode „Narodni dom“ v Idriji. Res čudni Narodni dom. Do 90 odstotkov je v njem rudarskega delavskega denarja. a idrijski narod „rudar“ ne bo imel prostora v njem. O takih pridobitvah se pač lahko čestitajo, to je res liberalno. Iz rudarskih žuljev se zida, da se napredna gospoda v njem zabaval! No dober tek! Kavalirsko pač ni!

Pa preidimo zopet k stvari! Nočemo braniti g. Buchala proti napadom razžaljene naše gospode. G. nadoskrbnik je zmožen in vpliven dovolj, da sam lahko to stori. A nam rudarjem ne more biti vse edno, ako se brez povoda obira moža, ki ima gorko srce za delavca in skrbi za erar. Ko je bila letos sanitetna komisija — dva veščaka iz Dunaja in iz Gradca — tu, da pregleda, kako je preskrbljeno v zdravstvenem obziru v naši žgalnici in topilnici za živo srebro, se nista mogla načuditi redu, snagi in zboljšanju, katera vlada sedaj. Referent je vstopivši v žgalnico kar vskliknil: „Zdaj je pa vse drugače, kakor pred 6. leti. Čestitam Vam!“ G. Buchal je namreč dolgo časa mislil in prevdarjal, kako bi se škodljivi sopari, nasičeni živega srebra, ki se vzdigujejo iz razbeljenih peči in kateri delavcem toliko škodujejo, speljali po posebnih ceveh v nalašč zato narejene prostore. Posrečilo se mu je in vse tri peči so letos po njegovem navodilu prenaradili. Sad tega je, da delavec ne gre več strahoma na delo in da se sedaj dobiva od vsake peči 500 kilogr. na mesec več živega srebra, kakor prej. Od treh peči toraj krog 1500 kilogramov na mesec več, pač lepa pridobitev! Delavcu je zboljšano, erar ima večji dobiček. — Ko je opazil, kako škodo ima rudar, ko snaži cevi in dimnike, vpeljal je zopet letos za poskušnjo novo obutev, da ne bode štupa rudarjevih čevljev razjedla in pokončala — kaj ne, to res kaže, da je mož na dvojem mestu, vnet za svoj poklic, skrben za svoje delavce. Zato ravno nam rudarjem ne more biti vse edno, ako se takega moža brez vzroka napada. Za sedaj namignemo gospodi, naj puste g. nadoskrbnika v miru, da se prenačlo ne zve, kako se z eraričnimi drvimi postopa, katero manipulacijo je ravno pretečeni mesec g. Buchal zaprečil in ustavil. Par pristašem „Jednakopravnosti“ bi bilo skrajno neljubo. Le tiho toraj že zavoljo Vaših prijateljev!

Iz Idrije, dne 14. okt. Nedavno je bilo zbranih lepo število rudarjev. Pomenkovali smo se o svojih delavskih težnjah, ter v razgovor vpletli tudi za naše delavske razmere tako vneto (?) „Jednakopravnost“. Eden izmed navzočih pravi, da edino primerni naslov temu glasilu bi bil: „Jednapravanost“ in sicer vsled tega ker piše, da bi bil nam delavcem priljubljeni nadoskrbnik g. L. Buchal sposoben za v norišnico na Studenec, pa jaz mislim, da vsem iz srca govorim, ako rečem, da za Studenec je zrel tisti, ki je ono v „Jednakopravnosti“ napisal.

Kakor je že „Slovenski List“ omenjal, je g. Buchal na cesarjev rojstni dan pri božji službi županu dal razumeti, da naj gre na svoj prostor in naj ne sili višje. Akoravno sem priprost delavec, vendar prevdarim, da je imel g. Buchal popolnoma prav, kajti prostor, v kateri je bil g. župan „frknil“ je od davnih časov namenjen za višje osebe, kakor je župan, in katere morajo nekoliko več razumeti, kakor kak listič izdajati ali čipke meriti.

Od tistega časa je izšel obskurni listič v tretje, a v vsaki številki se zaničljivo zaletuje v g. Buchala. Mi delavci odločno obsojamo tako pisarjenje zoper g. Buchala. Gosp. Buchal je eden tistih jako redkih uradnikov, ki čutijo z delavcem, ki vidijo v delavcu trpinu tudi

človeka in ne le navadnega stroja. Koliko je on v tem kratkem času, kar načeljuje žgalnici zboljšal naše stanje v zdravstvenem oziru, to je nam delavcem znano. Izdajatelju „Jednakopravnosti“ Dragotinčku gotovo taki strupeni plini ne ne pridejo pod nos v občinski kavarni, kakor smo jih morali mi toliko časa požirati.

S tem, ko blatite in napadate omenjenega gospoda, žalite in zasramujete tudi delavce. Temu dokaz je občna nevolja med delavci v žgalnici zaradi teh sramotilnih člankov.

Razvidno je iz omenjenih člankov tudi, koliko je vam za nas uboge delavce mar. Vi se nameravate g. Buchala znebiti, zato ga napadate, in tako bi na njegovo mesto prišel drug mož, kateri bi morebiti pomagal v vaš rog trobiti, a nas delavce pa pridno stiskati. In tako je pri vsaki reči, kjer so za delavca nekoliko boljše razmere, tam se že gotovo „Jednakopravnost“ vmes utakne, ter skuša delavcu škodovati.

Tovariši, delavci! Približal se je čas, ko lahko pomedemo s to nam sovražno stranko z občinskega zastopa. Združimo se, ter vržimo ob tla največjega sovražnika proletarijata!

Žgalniški delavec v imenu svojih tovarišev.

Politični pregled.

Dr. Koerber in parlamentarne stranke. Ministerski predsednik dr. Körber je pisal načelnikom raznih državnozbornskih strank, ter jih pozval, naj mu imenujejo imena zaupnikov, s katerimi bi se potem spuščal v dogovore glede predstoječega parlamentarnega delovanja. V prvi vrsti so pač Čehi in češki Nemci, med katerimi je poskusil načelnik avstrijske vlade najti kak modus vivendi. V ta namen so prišli k ministerskemu predsedniku dr. Körberju najprej češki zaupniki, potem pa nemški, a ni bilo nobenega pogajanja, marveč dr. Körber je izročil ta dan zaupnikom obeh strank le svoje načrte, po katerih naj bi se doseglo tako sporazumljenje med strankami, ki bi omogočilo redno državnozbornsko delovanje in sicer v prvi vrsti sprejetje avstro-ogrske nagodbe, ako se ista med vladama dožene. Kolikor češki, tolikor tudi nemški politični krogi pa si ne obetajo posebnega ugodnega vspeha od teh nameranih dogovorov. Čehi vstrajajo pri svojih zadevah po notranjem uradnem češkem jeziku in pa po češkem vseučilišču v Brnu. Nemci pa pravijo, da vlada ne sme ugoditi tem češkim zahtevam, in dostavljajo, da se bode dalo ž njimi še le takrat dogovoriti, ko vlada postavnim potom uveljavila nemški jezik kot državni jezik.

Irredentistične razglednice. Irredentistična odbora, ki sta se zasnovala v Rimu in Benetkah, sta že začela širiti irredentistično propagando potom razglednic. Rimski odbor je že natisnil takih dopisnic, katere razpošilja širom sveta! Preko morja se vidi kopno, a nad tem je slika Garibaldija z napisom: Se anche non potrò recarmi mi farò trasportare su di un canone per — — — Povrhu tega je zvezda — frama-sonska. Na gornji levi strani je pet g. bov, med katerimi sta tudi ona Istre in Dalmacije. Vsi ti grbi so — skupno z deklico, opasano z italijansko trikoloro — omotani s črnim pasom ter zvezani železno verigo, ki je privezana na soho, na kateri je grb Avstrije, a spodaj je napis: „E dopo 30 anni siamo ancora . . .“ (in po 30 letih smo mi že zvezani.) Radi tega pa ostaje še vedno resnica, da je grd lažnjivec, obrekovalec in denuncijant, kdor klepeče o kaki irredentistiški propagandi. Kdor ne veruje naj le povpraša može, ki toli čudovito administrirajo toliko našo notranjo Primorsko, kolikor splošno vnanjo politiko . . .!

Kulturni boj v Franciji vodi se zdaj pred vojnim sodiščem. Major Leroý-Ladurie se je zagovarjal pred vojnim sodiščem v Nantesu, ker ni hotel izvršiti povelja polkovnika Barreta, da z vojniki pomaga izgnati kongregacijsko šolo v bretanjski občinski Douarnenez. Ko je dobil to povelje, je izjavil, da mu verski čut brani prevzeti zapovedništvo. Sodišče ga je vsled tega izključilo iz armade. List „Oatrie“ poroča, daje predsednik sodišča jokati, ko je proglašil raz-

sodbo. Framasonsko časopisje pa odobrava strogo postopanje proti častnikom, ki ne izvršujejo povelj Combesove vlade, češ, vojak more slepo ubogati in ne sme razmišljati ali je to kar mu je ukazano, pravično ali ne.

Ponemčevanje pruskih Poljakov. Pruska vlada je zaukazala, da se morajo posluževati Poljaki pri shodih njih društev nemškega jezika. Velikanska krivica in nasilnost!

Domače novice.

Koerber in Slovenci. Zoper Körberjev spraven načrt bodo nastopili Čehi z vso ogorčenostjo. Moravo je Körber priznal kot dvojezično in določil, da naj se politični uradi v dotiki s strankami poslužujejo jezika, katerega govore stranke. Ko bi Slovenci dobili tak jezikovni zakon, bi bili z njim popolnoma zadovoljni. Ali kaj vidimo! V trdo slovenskih krajih sredi kranjske dežele uradujejo okr. glavarstva jedino le v nemščini. Ako napravljajo uradniki kak zapisnik s kmeti, kateri ne znajo besedice nemški, je ta zapisnik seveda nemški. Kdo je tega kriv? Baron Hein, ki na Dunaju trdi, da je klerikalec in Slovincem naklonjen. Ministerski predsednik Körber tedaj misli, da Slovincem le ustreza, ako daje na Kranjskem prednost nemščini, ko jo zagovarja prijatelj Slovencev baron Hein. Naši poslanci naj tega prijatelja postavijo pred Körberjem v pravo luč.

Zjedinjenje Slovencev pri — zajeh. Minoli četrtek je ljubljanski župan Hribar povabil več jako zagrizenih liberalcev iz Kranja in Ljubljane na lov v Cerklje. Gospa Vavknova je kuhala v gozdu. Povabljeni sta bila tudi na ta lov ljubljanski kanonik Ivan Sušnik in cerkljanski kapelan Medved. Jedli in pili so dobro. Če sta se pa kanonik in župan skupaj peljala domov, nam ni znano. Gotovo je le, da ta imenitna intimnost ljubljanskih merodajnih gospodov ne bo ostala brez posledic. Drugi teden namerava Hribar povabiti dr. Šusteršiča, če ne celo škofa. Ali je pri tej priložnosti župan Hribar preklical svoje besede o izpovednici?

Dr. Tavčar jemlje nazaj. Ko je zaradi znanega izreka „klerikalnem knof, liberalcem groš“ v deželi nastalo največje ogorčenje, tedaj je hitel Tavčar na nekem shodu to popravljati, isto je storil dr. Tavčar glede svojega izreka, da so cerkve na hribih znamenje naše največje sužnosti, na zadnjem svojem shodu v Črnem vrhu. Znano je še, s kolikim ogorčenjem je slišalo naše ljudstvo na katoliškem shodu iz ust dičnega dr. Luginje, da je te besede govoril dr. Tavčar. In sedaj je dr. Tavčar te svoje besede tako pojasnil, da je rekel: „Mislim sem si, da bi ravno tako služili božji časti, če bi se bile zidale v ravnini. Samo ceneje bi bile.“ O jej! G. dr. Tavčar, kaj ne, vsak izgovor je dober! Pa nismo tako kratkovidni, da bi ne vedeli, kaj je dr. Tavčar res govoril. V „Narodu“ je stalo črno na belem! Ali se res bojite ljudskega mnenja, ki obsoja „Narodovo“ sovraštvo zoper katoliško cerkev?

Pobožni dr. Tavčar. Na shodu v Črnem vrhu je voditelj naših pobožnih liberalcev izustil te besede: „Resnica je, da sem s svojo osebo prav dober katoličan, gotovo pa boljši, kakor tisti nečistniki, ki stojijo danes na čelu tako imenovani klerikalni stranki“. — Mi kar vidimo v duhu, kako pobožno zamaknjen je gospod doktor dvignil svoje oči proti nebu, vemo pa, da je dr. Tavčar takrat pobožen, kadar je — potres.

Pravila deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug je visoka deželna vlada z razpisom z dne 23. septembra 1902 št. 19.048 potrdila. Ker se je po § 5. zvezinih pravil oglasilo že zadostno število obrtnih zadrug k pristopu, je pripravljali odbor sklenil, da se bode dne 8. in 9. decembra t. l. vršil ustanovni shod zveze v Ljubljani. Objednim je odhor vse obrtne zadrug na Kranjskem pozval, da do dne 10. novembra naznanijo svoj pristop in da pošljejo zapisnik občnega zboru, imenik vseh združnih članov in izvoljenih zastopnikov, ter udov načelstva, da bode mogoče odboru pravočasno vse potrebno vkreniti in obvestiti k pristopu naznanjene za-

druge in izvoljene delegate z natančnim vsprememom ustanovnega shoda.

„Narod“ in številke. Francičeve gavge — Francič je moral Tavčarju kot zagovorniku podpisati 1400 K in to je „Slovenec“ odkril — so „Narod“ spravile v silno nevoljo. Zato se ne smemo čuditi, če v računih „Nar.“ ni natančen. „Slov.“ je poročal, da se je odpeljalo na sv. Goro 1200 oseb, „Narod“ se je pa šel informirat na ljubljanski kolodvor, koliko vstopnic je bilo prodanih. In tam je zvedel, da le nekaj čez 800. Tega pa ni povedal, da je veliko potnikov vstopilo med potom. In tako je svoje bralce — nalagal!

Na adresi dež. šol. sveta. Znana je še vsem ljubljanska vrešenska afera. Mestni šolski svet je ukazal katehetom, da morajo v mestnih nemških ljudskih šolah poučevati v nemškem jeziku tudi tiste otroke, ki nemščine prav nič ne umejo. Ker je to prav za prav nekaj posebno čudnega, obrnili so se gosbodje v tem oziru na dež. šolski svet za posredovanje. Prošnja je bila vložena že lansko leto, in kolikor je nam znano, še do danes ni odgovora. Tukaj naj pokaže dr. Tavčar svojo eneržijo, če jo ima še kaj! Toda — pardon, predsednik dež. šolskega sveta je baron Hein!

Kako se duhovščina masti. Ker liberalci na socialnem polju še niso prav nič naredili, k večjem če so hoteli to ovirati, kar so koristnega napravili kršč. socialci, zato se zadirajo v duhovnike, ki po društvih zastonj delujejo. „Narod“ je ta teden pisal: „Delavska društva vlačijo svoje člane po božjih potih in zbirajo za maše, v klerikalnih posojilnicah in konsumih se masti nekaj duhovnikov in posvetnih špekulantov.“ To je naj nesramnejši napad na našo požrtvovalno duhovščino, ki dela popolnoma zastonj po posojilnicah in drugih društvih! Vprašajte le svoje liberalne kolege, koliko prošenj so že zastonj naredili, vprašajte gospoda Lapajneto v Krškem, svojega pristaša, zakaj je že toliko let načelnik „Krške posojilnice“. Liberalci za narod še ni nikoli zastonj delal in ne bo! Ni čuda, da imajo drage Francičeve gavge toliko pristašev na Slovenskem!

Deželna vlada ne pozna vremena na Kranjskem! Ako bi ga poznala, bi gotovo ne prepovedala ljudskega tabora dne 12. oktobra v Ljubljani. Ves dan je 12. oktobra lilo, kakor iz škafa. Tabor bi se bil torej, ako bi ga vlada ne prepovedala, vršil v največjem nalivu. Kaj, ako bi baron Hein to naprej vedel? No, drugič bomo zborovali ob solnčnih žarkih!

Z Dunaja se nam poroča: Ferjančič se baje brani na mesto odstopivšega iustičnega ministra Speensa Boodna prevzeti portfelj iustičnega ministra. Z ozirom na njegovo delavnost bi bilo le obžalovati, ako postane kdo drug iustični minister in ne dr. Ferjančič.

Javno predavanje. Prihodnji terek točno ob polu 8. uri zvečer bo v veliki dvorani „Katol. Doma“ predaval dr. Krek.

Milijonska defraudacija v Pragi in „Narod“. To je bil zopet ocvirk za naše liberalce! Noben židovski list ni nagromadil toliko blata na katoliško duhovenstvo, kakor „Narod“. Iz vseh poročil se je videlo, da liberalcem ni toliko do stvari same, ampak pokazali so tisti svoj že tolikrat pokazani framasonski namen, ogrditi kolikor mogoče vso duhovščino, in breo dati katoliški cerkvi. Mi obsojamo vsakega tatar, pa naj si bo kdor koli. In kaj se je zgodilo v Pragi? V hranilnici in posojilnici sv. Vavclavski so se dogodile velike nerednosti, katere so zakrivilo uradniki liberalnega mišljenja in duhovnik istotakih načel Drozd. Glavni krivec Orth, ki se je ustrelil, je bil celo mladočeški liberalni kandidat in ustanovnik odbora za Husov spomenik. Drozd je bil ob enem tudi pri „Živnostenski banki“ upravni svetnik. Dokazano je, da je bil Drozd Staročeh liberalnega mišljenja. Proti defraudaciji in Drozdu je prvi nastopil duhovnik dr. Vondruška. Liberalci se v „Narodu“ sedaj na vso moč lažejo in kriče. Prav malo se jim to podaja, velika množica defraudacij, ki so se zgodile zadnji čas v liberalnih posojilnicah po svetu in na Slovenskem, odvaga praško zadevo. Stranka, katere pristaši so v okrajni bolniški blagajni kradli kot srake, naj ne kriči preveč.

Liberalci ob volitvah. Iz Idrije se nam piše: Nisem sicer Bog si vedi kak politik, vendar si ne morem kaj, da Vam ne bi naročil, kako grozno sem se začudil, ko sem dobil zadnjo „Jednakopravnost“ v roke. To ti je kadila tukajšnjim socialnim demokratom, da je strah, poleg pa zabavlja, da sploh ni socialne demokracije v Idriji. Pritisnila je torej tudi voditelju socialistov v Idriji na čelo liberalni pečat., dasi ne vem, s kakimi občutki so socialisti sprejeli globoke poklone županovega glasila. Še nekaj malega Vam in drugim v zabavo. Zadnja številka „Jednakopravnosti“ hvali na vso moč g. Rinaldota in njegov govor na javnem shodu ter pride do zaključka, „da prav za prav v Idriji socialno demokratične stranke ni, temveč da imamo še vedno tisto pošteno napredno delavstvo, katero si je le po neumnih kričalih pridelo ime socialne demokracije.“ Kdo je ta neumni kričač, ko vse vprek hvalite? Sedaj pred volitvami žele pač liberalci, da bi ne socialno demokratične stranke ne katoliške ne bilo v Idriji, in da bi bila tu edino le liberalna stranka. Tako govore sedaj pred volitvami. Kako so pred letom bili po rdeči žlindri — kako, da so sedaj popolnoma pozabili, oziroma čisto prezirajo stranko, po kateri so lani tako mahali. Ali naj pomagamo, da se lažje spomnijo liberalci, kako častne so pridevali socialno demokratični stranki in Rinaldotu? Le nekaj izbruhov! O socialno demokratični stranki so lani pisali: „Politični vlačugarji, socialni demokrati v Idriji, so ponesnažili svoja socialno demokratična načela.“ — „Idrijska socialno demokratična stranka se je izkazala kot prava politična vlačuga.“ — „Vlačugarskem u značaju idrijske soc. demokracije se imamo zahvaliti, da je Idrija padla.“ — „Nasprotniki (t. j. socialni demokrati in kat. narodnjaki) pa imajo na svoji strani skoro same slepe nevedneže ali nerazsodne fanatike.“ In kako so počastili gospoda Rinaldota, kateremu sedaj tako hvalo pojo. „Poštenjak Rinaldo je pri ožji volitvi na oslu sedeč in oslovski rep v roki držeč, po Idriji jahal in svoje rudečkarje za katoliškega popa v boj klical.“ — „Sodrug Rinaldo dobi pa še odlikovanje, bržčas bo imenovan za nebonosca pri procesijah. Kadar pride škof v Idrijo, bo povabljen v farovško kuhinjo.“ In takih olikanih naslovov so nagromadili v „Jednakopravnost“ še več. Pa ne naštevamo in ne navajamo vsega, ker Idričanom je vse to znano, drugi pa že iz navedenih stavkov lahko spoznajo, kako presneto neumni so naši liberalci. Ako vjamejo na te limance kaj mož — Bog blagoslovi!

Na sv. Gori je bilo preteklo nedeljo kljub silnemu dežju zbranih okoli 4000 Slovencev. Vse se je izvršilo v najlepšem redu in po naznanjenem vsprememu. Posebni vlak iz Ljubljane je pripeljal veliko število Slovencev s Kranjskega. S polnim srcem se pridružujemo klicu „Primorskega Lista“: „Sveta Gora ostani vsakoletno zbirališče katoliškega slovenskega ljudstva. Na Sveti Gori bodi vsako leto vseslovenski tabor!“

V premišljevanje naprednjakom, posebno liberalnim učiteljem piše „Slovenski Učitelj“: Glasniki svobode so naši „napredni“, cesar pa še ni nihče trdil, ampak sami pravijo tako. Njihovo glasilo „Tovariš“, katerega urednik je prejel za svoje „delo“ že lepo plačilo, umeva svobodo tako-le: „Kaj pa to pomeni? Nadzornik gospod I. Supanek, ki ne sprejema rad obedov posebno pa prenočišča od naprednih učiteljev, posebno tam ne, kjer so primerne krème, prenočil je na 25. m. m. pri nadučitelju g. Jurkoviču, t. j. pri najimenitnejšem Slomškarju slov. Štajarja. Ker je g. nadzorniku gotovo znano mišljenje in delovanje omenjenega gospoda nadučitelja, ker pozna gospod nadzornik razmerje dotičnega nadučitelja z učiteljstvom šmarskega okraja, kakor tudi z učiteljstvom njegove šole, moral je imeti gotovo poseben povod, da je izkazal čast temu osamljenemu Slomškarju. Je-li hotel pridobiti Jurkoviča za našo stvar, ali je hotel iskati krepila pri Slomškarju, vendar ne vemo, zato pa vprašamo, kaj pa to pomeni?“ Ali ni to drzno in nesramno? Sedaj vidimo, da se dobi tudi na Štajarskem med učiteljstvom kak detektiv, kakor jih je na Kranjskem med „naprednimi“ več, ka-

terih se nekateri nadzorniki tako boje, da se ne upajo spregovoriti s kakim znanim Slomškarjem par besedi. — „Učit. Tovariš“ poroča, da so na Francoskem zaprli 2500 redovniških šol, ker „Francoska vlada je izprevidela, kako pogubonosni in obstojni države nevarni element so klerikalci...“ „Francoski ‚kavci‘ so iz sebe“. Seveda ne od veselja zaradi Combesove gonje, katera je zelo vplivala na učitelje logaškega okraja, organizovane v „društvo učiteljev“... Ti „svobodomislici“ se tega vesele. Seveda v Ljubljani ni Combesa, a vendar so poslali v Ljubljano prošnjo, „da se nadomesti neizprašane novomeške učitelje-patre z izprašanimi posvetnimi učitelji“. To pa samo zaradi ljubljene svobode. „In deželno učiteljsko društvo naj stori ‚potrebne korake‘“... Nimamo namena zagovarjati redovniške šole, ali kar je res, je pa res: zaupanje v redovnike-učitelje in redovniške šole med slovenskim narodom narašča v tisti meri kakor pada zaupanje v učitelje, ki so nespametni, dasi zelo poudarni glasniki liberalne „svobode“ in „omike“. Sami liberalci ne zaupajo njihovim šolam. Listi so poročali, da so liberalci največjega mesta v logaškem okraju izročali vse svoje hčere, katere se šolajo, v samostanske šole. In ti liberalci morajo pač poznati svoje somišljenike! V deželi že itak zelo primanjkuje učiteljev, sedaj naj pa odstranijo še tistih par redovnikov, ki se pečajo s poukom v ljudski šoli.

Štrajk tržaških brivcev pred durmi. Tudi tržaški brivci so v nevarnosti, da jim priseljevanje laških podanikov odnese vsak zaslužek. V Trstu je bilo 300 brivnic z nad 600 delavcev. Od njih je 99 od sto laških podanikov. Sedaj pa je prišel iz Milana brivec Corno, odprl je brivnico in začel svoj posel ceneje, nego vsi drugi brivci v mestu. Pomisliti še treba, da je bil ta brivec izgnan iz Milana. Prav v onem času, ko je prosil ta Corno na tržaškem magistratu za dovoljenje izvrševati v Trstu svoj posel, prosil je tudi neki domačin; prvemu je dal magistrat dovoljenje, drugemu je pa prošnjo odbil. Pozabiti ne smemo dalje, da so prav tržaški brivci največji agitatorji ob volitvah sedaj gospodujoče židovsko-iredentovske stranke. Ker so se zbalili drugi tržaški brivci in njih delavci te konkurence, šla je deputacija od njih k Cornu in zahtevala od njega, naj jim ne dela konkurence. Corno pa je na tihem poklical redarje in vsa deputacija je bila odvedena na redarstvo in od tam v zapor. Sedaj pa namerujejo vsi brivci prirediti štrajk, ako Corno ne odneha.

Novo društvo v Gradcu, ki bo na slovenskem in krščanskem temelju, se snuje. Nosilo bo lepo ime „Domovina“.

Vseslovansko razstavo v Petrogradu obiščejo tudi Slovenci. V Ljubljani se ustanovi odbor, ki prevzame vodstvo slovenskega izleta na Rusko.

Tovarna za parkete v Trebnjem, last trgovca Goljeveščka iz Kanala, je pogorela pretekli teden. Skode je kakih 70.000 kron. Posestnik je bil zavarovan. Trudu gasilcev se je posrečilo omejiti ogenj v toliko, da niso zgorele tudi velike zaloge lesa.

Hudo zimo napovedujejo čebelarji, ker se letos čebelam posebno mudi zamašiti špranje v svojih stanovih. Tudi meteorologi pravijo, da že 50 let ni bilo tako hude zime, kakor bo letos.

Delo prosi postaven, pošten človek. Radi prestane bolzni ne more opravljati težkih del, pač pa bi opravljal lažja dela, raznašanje lahkih stvari itd. Ker ima mož rodbino, želeči je tembolj, da ga kdo v Ljubljani vzame v službo. Več se izve pri našem uredništvu.

Nesreča v tovarni na Jesenicah. Pomožni delavec Jakob Šorli, doma iz Podmelca na Primorskem, je dne 2. t. m. pomagal o prevažanju železne omare, težke okoli 1500 kg. iz vlivarne. Voziček, na katerem je ležalo težko breme, je skočil s tira in se nagnil, omara pa je padla na nesrečnega delavca. Ta se je hotel z naglim skokom rešiti, a je s čevljem obvisel na nekem klinu. Ponesrečenca so prepeljali v tovarniško bolnišnico, kjer pa je čez tri ure vsled hudih poškodb umrl.

Državni zbor.

V četrtek se je državni zbor zopet sešel. Po otvorjenju seje se je oglašil finančni minister za svoj ekspozé. Nato je ministerski predsednik dr. Koerber govoril o političnem položaju ter se zadosčenjem omenjal ustavne rešitve državnega proračuna za l. 1902.

S tem je bilo ojačeno zaupanje v boljšo bodočnost. Jezikovnega vprašanja vlada ne dene več z dnevnega reda, marveč predloži dva zakonska načrta za uravnavo jezikovnih razmer na Češkem in Moravskem. Prizadevala si bo z vso odločnostjo, da se rešita. Ozirom na pogodbo z Ogersko, je govornik izrazil nado, da se ista kmalu reši.

Zaključil je z apelom na domoljubje in na delavnost zbornice. (Živahna pohvala na levi, oporekanje na desni).

Poslanec Pacák je na oster način in o pohvali svojih somišljenikov protestiral proti načinu, kakor je ministerski predsednik govoril o jezikovnem vprašanju, ki je po današnji izjavi, prej poostreno nego ublaženo.

Govornik je predlagal, naj se otvori debata o izjavah ministerskega predsednika. (Viharen, trajen aplavz na strani Čehov. Češki radikali so klicali: „Abzug Koerber!“) Predlog poslanca Pacaka je bil vsprejet, na kar je zbornica razpravljala o nujnih predlogih.

Vlada je predložila načrt zakona, s katerim se doba veljavnosti določitve kontingenta rekrutov podaljšuje za l. 1903, se dovoljuje nabor in izdajejo naredbi glede pritegovanja nadomestnih rezervistov v spolnjenje števila v miru za vojsko in deželno brambo. Kontingent rekrutov za l. 1903 je določen, kakor do sedaj, na 59.024 mož za vojsko in mornarico in 10.000 za deželno brambo.

Vlada je v seji zbornice poslancev predložila načrt zakona za l. 1903., kateremu je predložen državni proračun. Skupni državni izdatki so določeni na 1.726.225.436 kron, dohodki pa na 1.726.643.263 kron, tako da je tedaj prebitok 417.827 kron. Cesarjeva civilna lista se poviša za 4 milijone kron.

Blag. gosp.
Gabrijel Piccoli

lekar
dvorni založnik Nj. svet. papeža
Leona XIII.

v Ljubljani.

Potrjujem prejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero morem najtopleje vsakomur priporočati, kajti rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

KRMIN, dne 13. maja 1897.

Miroslav Leitner
c. kr. davčni blagajnik

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.
Strasoldo (Primorsko), 6. marca 1898.

IV. 40 10-2

Karel grof Strasoldo.

„Slovenski List“ prodaja se v Brus-Stefetovi prodajalnici Pred škofijo. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovije vizitnice, koverti s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcencjše in najprištnje vino piti, tedaj se potruži v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-38

Istrijansko , belo, liter po	28 kr.
Cviček „ „	32 „
Bizelsko „ „	36 „
Rebula „ „	40 „
Refoško „ „	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi črni istrijaneč po 24 kr. liter, kateremu je vsaka konkurenca izključena. bodisi po kakovosti ali po ceni.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborno urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-39

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

ČEŠNIK & MILAVEC

Ljubljana — Lingarjeve ulice

priporočata slavnemu občinstvu

43 6-4

novosti

za jesenske in zimske potrebščine v lepi izbiri, modnih volnenih ženskih oblek, lodna, perilnega porheta i. t. d.,

isto

za gospode velika izbira vseh vrst sukna za obleke, zimske suknje, površnike, haveloke i. t. d.

Cene zanesljivo najnižje.